

خامنه‌ای کرونا را امنیتی می‌کند و سپاه پاسداران به فکر عملیات در منطقه است

به قلم فرزین ندیمی (/fa/experts/frzyn-ndymy/)

۲۷ مارس ۲۰۲۰

همچنین دست‌یافتنی به

/ (English (/policy-analysis/khamenei-securitizes-pandemic-irgc-mulls-regional-action

(ar/policy-analysis/khamnyy-ydfy-altab-alamny-ly-wba-alkwrwna-bynma-ydrs-alhrs-althwry-thrkath/)

درباره نویسنده

فرزین ندیمی (/fa/experts/frzyn-ndymy/)

او پیش از این برای موسسه واشنگتن در باره استراتژی تهران در باره استفاده از جنگ افزارهای دریایی ایران در جنگ نامتقارن نوشته است.

تحلیل کوتاه

با متهم کردن ایالات متحده آمریکا به استفاده از سلاح بیولوژیک و دامن‌زدن به نفرت‌پراکنی از طریق پخش اطلاعات گمراه‌کننده از سوی رهبری رژیم احتمال خشونت علیه نیروها و منافع آمریکا افزایش خواهد یافت

علی خامنه‌ای رهبر ایران که روزبه‌روز دچار پارانویای شدیدتری می‌شود از فرصت سخنرانی سالانه نوروزی‌اش در ۲۷ مارس استفاده کرد تا با انتقاد شدید از ایالات متحده این کشور را به اجرای عملیات مهندسی ژنتیک علیه ملت ایران متهم کند. این اظهارات علاوه بر ایجاد نگرانی در مورد وضعیت روانی او با توجه به اقدامات اخیر سپاه پاسداران انقلاب اسلامی می‌تواند نشانگر فصل جدیدی از خصومت بین دو کشور باشد.

نظریه توطئه جن و انس

خامنه‌ای با استناد به آیه ۱۱۲ از سوره ۶ قرآن (انعام) دشمنان ایران را به دو گروه انسان و جن تقسیم‌بندی کرد که به ادعای او «همکاری اطلاعاتی» نزدیکی با یکدیگر دارند. حتی اگر فرض کنیم او این عبارات را به کنایه و در مقام آرایش سخن به کار برده طرح چنین سخنانی از جانب فرمانده کل قوای یک رژیم متخاصم و مجهز از نظر تسلیحاتی خطرناک و نگران‌کننده است. وی همچنین واشنگتن را به مهندسی ژنتیک در گونه‌ای خاص از ویروس کرونا به منظور استفاده از آن بر ایرانیان متهم کرد تا «پزشک خارجی» «بباید ببیند که اثرش چگونه شد».

مهم‌تر از اظهارات رهبر عملکرد رژیم بود: خامنه‌ای به دولت دستور داد که هرگونه کمک از طرف آمریکا را رد کند. در همین حال سپاه هم تیمی از پزشکان فرانسوی از سازمان پزشکان بدون مرز را به اتهام فعالیت‌های غیرپزشکی از ایران اخراج کرد. در پی سخنان خامنه‌ای وزارت بهداشت ایران در ۲۳ مارس اعلام کرد که منابع و نیروی انسانی محدود خود را برای بررسی صحت‌وسقم جنگ بیولوژیک به کار می‌گیرد.

خامنه‌ای در سخنان خود جزئیاتی هم در مورد این توطئه فرضی ارائه کرد^۱ به گفته او از قرار دشمنان «با استفاده از آشنایی با ژنتیک ایرانی که از وسایل مختلفی به دست آورده‌اند یک بخشی را بالخصوص برای ایران درست کرده‌اند». احتمالا اشاره او به پروژه‌های علمی نظیر پروژه ایرانوم بود که با هدف تهیه نقشه ژنوم اقوام مختلف ایرانی انجام گرفت^۲ این پروژه در سال ۲۰۱۹ به سرپرستی دانشگاه رفاه اجتماعی و علوم توانبخشی تهران با همکاری دو موسسه تحقیقاتی آلمان یعنی انستیتو ژنتیک مولکولی ماکس پلانک در برلین و مرکز تحقیقات ژنومیک گُلن انجام شده است^۳

اظهارات خامنه‌ای علاوه بر وجه تبلیغاتی آن از دیدگاه امنیتی خطرناک است^۴ او با توصیف اینکه نقش فرضی آمریکا در گسترش ویروس کرونا عملی «تروریستی» است این احتمال را که ایران ممکن است به دنبال تلافی‌جویی نظامی یا مقابله به مثل باشد قوت بخشد البته به شرطی که هنوز امکان این کار را داشته باشد^۵ (گزارش‌هایی مبنی بر آزمایش‌های بیولوژیک رژیم در دهه ۱۹۸۰ در دست است^۶)

تلاش ایران برای مهار کرونا

سخنان جنجالی خامنه‌ای همزمان است با ادامه سردرگمی در زمینه مسئولیت مهار کرونا^۷ پیش از این سازمان پدافند غیرعامل کشور وابسته به سپاه پاسداران مسئولیت مقابله با تهدیدات بیولوژیک را بر عهده داشت و سال‌ها پیش یک شبکه دفاعی بیولوژیک در تمام استان‌ها ایجاد کرد که ریاست آن‌ها در هر استان به عهده استاندار بود و فرماندهان سپاه معاونت آن را عهده‌دار بودند^۸

به گفته سردار غلامرضا جلالی رئیس سازمان پدافند غیرعامل کشور پس از تشکیل ستاد ملی مدیریت کرونا به ریاست رئیس‌جمهور حسن روحانی سازمان وی کاملاً کنار گذاشته شد^۹ در ۱۲ مارس پس از «بررسی شواهد و مدارکی که نشانگر حمله بیولوژیک است» خامنه‌ای ستاد کل نیروهای مسلح و فرمانده آن سرلشکر محمد باقری را به عنوان مسئول هماهنگی اقدامات دفاعی بیولوژیک ارتش برگزید و به همین منظور «قرارگاه‌های بهداشتی و درمانی» تاسیس شدند^{۱۰}

تهران عقب ننشسته است

مسائل قدیمی خاورمیانه حتی در میانه پیامدهای بی‌سابقه محلی و جهانی کرونا کماکان رخ می‌نمایند^{۱۱} با اینکه تلاش برای مهار ویروس بخش زیادی از منابع را به خود اختصاص داده تهران هیچ نشانه‌ای مبنی بر عقب‌نشینی از مواضع سرسختانه خود بروز نمی‌دهد نیروهای نیابتی‌اش در عراق به حملات موشکی مرگبار خود به پایگاه‌های آمریکا ادامه می‌دهند^{۱۲}

از سوی دیگر واشنگتن همچنان مصمم به اعمال «فشار حداکثری» بر ایران است^{۱۳} و با آرامش در حال تقویت مواضع نظامی خود در منطقه و تمرینات نظامی مشترک است^{۱۴} دومین ناو هواپیمابر (یو.اس.اس. آیزنهاور) به ناو یو.اس.اس. ترومن پیوسته و در منطقه مستقر شده و برای اولین بار در طی سال‌های متمادی سیستم‌های دفاع موشکی پاتریوت برای حفاظت از پرسنل و تاسیسات ایالات متحده در عراق به منطقه فرستاده شده است^{۱۵} هیچ کدام از این تحولات از دیدرس استراتژیست‌های سپاه بیرون نیست^{۱۶} آنها احتمالا چنین اقداماتی را ناکافی (سیستم دفاع موشکی) یا موقت (اعزام ناو دوم) می‌دانند^{۱۷} آنها علاقه‌مندند که هرچه زودتر اوضاع را به «روال عادی سابق» برگردانند و جایگاه گذشته سپاه را احیا کنند حتی با اینکه بخش زیادی از ظرفیت داخلی آنها و نیز ارتش مصروف کنترل اثرات ویروس و سیل‌های فصلی در نقاط مختلف کشور است^{۱۸}

احتمالا به همین دلیل است که خامنه‌ای علاقه‌مند است در میانه یک بحران ملی خشم رژیم را متوجه دشمن قدیمی بکند^{۱۹} می‌توان حتی انتظار داشت که به جای صبر استراتژیک حملات گروه‌های نیابتی علیه نیروهای نظامی و منافع آمریکا در منطقه افزایش چشمگیر پیدا کند^{۲۰} چنین حملاتی ممکن است تلفاتی به نیروهای آمریکا وارد کند و آنها را وادار به واکنش مستقیم نظامی علیه ایران بکند^{۲۱} این به نوبه خود می‌تواند آغاز دور جدیدی از کنش و واکنش باشد و گویا سپاه به موفقیت خود در این دور جدید هم از نظر نظامی و هم تبلیغی اطمینان کامل دارد^{۲۲}

باید در نظر داشت که هر یک از این رخدادها می‌تواند سبب بروز مشکلات سیاسی داخلی شود^{۲۳} افزایش تنش نظامی ممکن است شکاف میان دولت روحانی و سپاه را گسترش دهد و باعث ایجاد اختلال در حاکمیت شود^{۲۴} به علاوه اشارات صریح خامنه‌ای به جن که از اظهارات پیشین او در این باب فراتر و گویاتر بود می‌تواند نتیجه عکس بدهد و موافقان و مخالفان رژیم را متقاعد کند که رهبر هشتادساله واقعا دارد عقلش را از دست می‌دهد^{۲۵}

با توجه به امنیتی‌شدن فزاینده اقدامات مبارزه با ویروس کرونا در ایران احتمالاً اطلاعات مربوط به شیوع و مهار این بیماری همه‌گیر به‌زودی طبقه‌بندی امنیتی خواهد شد. حتی اگر این رویکرد مانع تلاش گسترده‌تر بین‌المللی شود، به‌علاوه با توجه به لحن خصمانه رهبر ایران و تمایل سپاه به پیروی از رهبری ایالات متحده باید احتمال حملات تلافی‌جویانه توسط سپاه پاسداران را در نظر بگیرد و تدابیر بازدارنده مناسبی اتخاذ کند. اقدامات تروریستی احتمالی از طرف ایران می‌تواند شامل حملات متعارف به تأسیسات بیولوژیک باشد که منجر به آزادسازی عوامل بیماری‌زا شود و یا –در بدترین حالت– ایران مستقیماً دست به حمله بیوتروریستی بزند.

سرانجام اینکه تأثیرات جدی این بیماری همه‌گیر در ایران را نباید شاهی بر کاهش تهدید نظامی ایران در نظر گرفت. واشنگتن باید کماکان تهدیدات سپاه نسبت به حضور نظامی منطقه‌ای خود را جدی بگیرد و با استقرار نیروی پدافند هوایی و موشکی متناسب در عراق و حتی در افغانستان آماده مقابله با هرگونه حمله از طرف ایران باشد. آمریکا اگرچه نمی‌تواند دو ناو هواپیمابری را که فرستاده تا ابد در منطقه نگه دارد باید برتری کفّی و کیفی خود را در همسایگی ایران حفظ کند و شاید مهم‌تر از همه قاطعانه روشن کند که در زمان و مکان مناسب پاسخ خواهد داد.

**فرزین ندیمی هموندیار انستیتو واشنگتن و کارشناس مسائل امنیتی و دفاعی ایران و منطقه خلیج است.*

RECOMMENDED

BRIEF ANALYSIS

Iran Takes Next Steps on Rocket Technology

فوریه ۲۰۲۲

Farzin Nadimi

[\(/policy-analysis/iran-takes-next-steps-rocket-technology\)](/policy-analysis/iran-takes-next-steps-rocket-technology)

BRIEF ANALYSIS

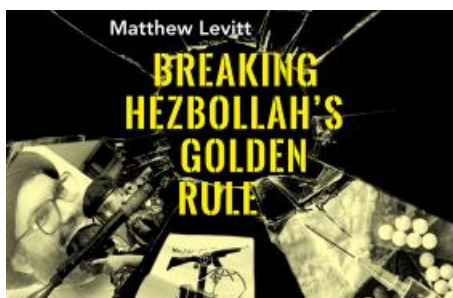
Saudi Arabia Adjusts Its History, Diminishing the Role of Wahhabism

فوریه ۲۰۲۲

Simon Henderson

(/policy-analysis/saudi-arabia-adjusts-its-history-diminishing-role-wahhabism)

ARTICLES & TESTIMONY

Podcast: Breaking Hezbollah's Golden Rule

فوریه ۲۰۲۲

Matthew Levitt

(/policy-analysis/podcast-breaking-hezbollahs-golden-rule)

TOPICS

(fa/policy-analysis/mn-ashah/) منع اشاعه

(fa/policy-analysis/nzamy-w-amnyty/) نظامی و امنیتی

(fa/policy-analysis/trwrysm/) تروریسم

REGIONS & COUNTRIES

(fa/policy-analysis/ayran/) ایران